

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scientia universalis concionandi seu dictionarium morale - Cod. Ettenheim-Münster 88-91

A-C - Ettenheim-Münster 88

Richard, Jean

[S.l.], 1776

Ambitio

[urn:nbn:de:bsz:31-110859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110859)

* contra Gnosticos c. 15.

Tertulianus*, De cauterio, de Sinapis incendio. Non ta-
men lacari, iniuri, morderi, idcirco malum, quia dolo-
ras utiles affert, horrorem operis, fructus excusat. Ulu-
lans denique ille et gemens inter manus medici, post-
modum eandem mercede cumulabit, et artifices opti-
mas praedicabit.

Eodem loco adhuc multa eaque proclara SS. Patrum
loca refert: S. Augustini in Psal. 140. qui peccatores,
quos Deus affligit, comparat homini in lethargum prolapsum,
quem vexare oportet. Nonne excitantur lethargici, ne gra-
vi somno premantur in mortem? et hoc patiuntur à filiis
suis, quos charissimos genuerunt, et non est charus pa-
ter, nisi fuerit dormienti filio molestus. Petri Blespen-
sis: Trituratur granum, ut reponatur in horreo; quatra-
tur lapis, ut sonitu mallei in templi edificio collocetur,
movetur turbo ut Elias rapiatur in caelum.

Omnes Auctores et Concionatores argumentum hoc per-
trantaverunt, quilibet hoc de re eos, quos panes se habet,
libros consulere poterit.

Ambitio,

Cupiditas honorum, Desiderium gloria, Su-
perbia, &c.

Sermo Primus.

Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem
ego bibiturus sum? Dicunt ei: possumus. Matth. 20.

Cum Christus Jesus in mundum venerit, ut homi-
nes humilitatem doceret, non sine speciali pro-
videntia sibi Discipulos elegit, qui quamvis obs-
curo genere nati, tamen essent ambitiosi, et mun-
dani honoris cupidi.

74.

Id ad institutionem nostram factum, ajunt SS. Pa-
tres, ut scilicet ex turpitudine hujus illorum cupi-
ditatis, veros nostrae caracteres cognoscamus, ac pra-
cepta, quae ipsis circa tam grave argumentum
daturus esset, nostrorum morum regula nobis forent,
et ad sanctam illam humilitatem nos adducerent,

Sine qua nulla Salus sperari potest.

Duo Jesu Christi Discipuli matrem suam instigant, ut ipsis à Christo duas primas Sedes in Regno suo impetret; et cum ab ipsis quaerit, num calicem bibere possent, quem ipse bibiturus esset, namque calicem passionis et dolorum suorum, statim respondent, possumus. Indè ceteri Discipuli commoventur, hancque petitionem et responsionem indignè ferunt.

Divisio. 45. Hæ omnes circumstantia nobis veros ambitionis caracteres retegunt; quòd sit coeca in suis Desideriis et cupiditatibus, arrogans sibi que præfidens in suis opinionibus et judiciis, odiosa in suis consecutionibus et effectibus. Coeca in suis Desideriis et cupiditatibus, hi duo Discipuli nesciunt, qui petant, Nescitis quid petatis. Arrogans sibi que præfidens in suis opinionibus et judiciis; audacter filio Dei respondent, Se posse bibere calicem ipsius, Possumus; odiosa in suis consecutionibus et effectibus; reliqui decem Discipuli indignationem suam, adversus hos duos germanos fratres produnt; Et decem indignati sunt.

At vero si ambitio coeca est in suis Desideriis et cupiditatibus, hanc coecitatem corrigere debet humilitas Jesu Christi. Si ambitio arrogans est et sibi præfidens in suis opinionibus et judiciis, humilitas Jesu Christi hanc arrogantiam corrigere debet. Denique si ambitio est odiosa in suis consecutionibus et effectibus, odium istud et invidiam suffocare debet humilitas Jesu Christi.

Part. 46. Quamvis omnes cupiditates hominem excoscent, ipsique res aliter, quam veritas sunt, exhibeant, tamen cum summa veritate possumus asserere, quòd caracter iste ambitioni sit peculiaris. Enimvero quanta coecitas, nunquam pacatum nunquam quietum esse! Semper agitari, semper turbari! molestus domi, et in iis

gloriam et voluptatem quærere! in profunda abyssi
proclivitate ædificium erigere velle, nunquam Dei,
nunquam sui ipsius esse, sed à tot hominibus pendere,
quos superiores aut competitores verticis ipsius immi-
nent!

En nihilominus funestam ambitionis sortem, quæ ut
ut arrogans sit, sibi tamen cum proprii honoris et li-
bertatis impendio comparat honores. Equis similem
imaginari possit coacitatem, ut quis nempe propriam
felicitatem cum inferno commutet? Et hæc Sapien-
tum ethnicorum fuit sententia, inquit S. Augusti-
nus, et si nihilominus fuerunt ambitiosi, id factum,
vel quia solis hisce præclaris contemplationibus con-
tanti, eandem nunquam in actum radigere voluerunt;
vel quia, juxta legem Dei hæc cupiditas per solam
gratiam et præcepta Jesu Christi sanari debebat. Jesu-
us moralis doctrina in sua simplicitate continet
nescio, quod hujus cupiditatis coacitatem manifestat.
Enimvero ambitiosus in sententia Filii Dei res omnino
aliter concipit, quam re ipsa sint. Honores in senten-
tia Filii Dei, et prout illos nobis exhibet, sunt gravia
onera, attamen ambitiosus eorum velut gratias
et beneficia suspicit; primum ipsius coacitatis signum.
Juxta sententiam Filii Dei, honores sunt obligationes
aliis inserviendi; et nihilominus ambitiosus illos
considerat velut quendam prærogativas, quæ sibi alio-
rum venerationem conciliant; secundum coacitatis
ipsius signum. Juxta mentem Filii Dei honores sunt
~~res temporales, et terrenæ, quæ ambrosiosæ contemplationis~~
~~velut emolumenta, merè temporalia, quæ ambrosiosæ~~
calices amaritudinis, et nihilominus ambi-
tiosus eos amplectitur velut fructum, quod ipsi non nisi
suavitatem et satisfactionem profecto profere debet;
tertium coacitatis ipsius signum. Juxta mentem Filii
Dei honores sunt res sacre, et tamen ambitiosus eos
contemplatur velut emolumenta merè temporalia;

quartum et ultimum coecitatis ipsius signum.

77.

Mundi hujus honores sunt onera: quis id negat, nisi Spiritum Sanctum mendacii incurrare, et tot tantosque Sanctos viros ignorantia et imbecillitatis arguere malit, qui, cum se dignitatibus sive Ecclesiasticis sive secularibus implicatos sensere, adeo molestis et incommotis oneribus pesterviti fuerunt? At ambitiosos longe alia mens est, hae enim onera gratiam ac beneficium reputat.

Inde evenit, quod omnia tentet, quod ea suis imponat humeris, et ubi cum propria merita deficiunt, dolos et artes, ne quid pejus dicam, adhibet. Videte, quid agant Jacobus et Joannes, ut iniquam petitionem suam obtineant, solertes matrem inducunt, ut pro ipsis loquatur, preces, submissiones, adorationes adhibent: verbis demissimis, ac, ut melius dicam, abjectissimis primas sedes in Regno Christi postulant. Praeclara sane earum verum idea, quae quotidie hae nostra aetate fieri apud nos videmus, ubi ad honores non pervenitur, nisi turpibus, et honesto viro indignis submissionibus et assentationibus. Sed quid Dei Filius respondet? Nascitis quid petatis, inquit. Hoc adeo verum est, ut si ambitiosus onus illud, quod honores tanta sollicitudine ambiendo sibi imponit, serio expendere, non nisi omnibus divinis et humanis rationibus ad eos capeendum induci posset; sed quia coeus est, contrariam omnino tenet opinionem.

78.

Secundo, mundi honores, si proprie loqui velimus, non sunt nisi splendidae servitutes, novae obligationes, quibus, qui suus esse possat, alterius efficitur, atque minus res suas, quam proximi curas cogitur. Sicut aequidem mundum alienam ab hae veritate sectari opinionem, nam ut Dei Filius ait*

* Marc. 10. v.
42. et seq.

Apostolis suis: Scitis, quia hi, qui aliis principari videntur, dominantur eis: et principes eorum potestatem habent in forum. Sed non jubet: Non ita est autem in vobis, sed quiunquam voluerit fieri major, erit vester minister: et quiunquam voluerit in vobis primus esse, erit omnium servus. Quod si aliter fecerit, tunc se ipsum haud novit. Nam et Filius hominis non venit, ut ministraretur ei, sed ut ministraret.

At verò equum haud esset, ut in terris major dignitas invocaretur, ac Jese Christi dignitas fuit. Hinc ut ut Suprema sit illa potestas, quam visibile Caput Ecclesiae in istud Corpus mysticum exercet, non alium tamen, quam Servi Servorum Dei titulum sibi arrogat, titulum, qui hodiadum adhuc subsistit, et quem Papa sibi contra mundanae ambitionis falsa principia ducit honori. At contra homo mundanus, procul ut honores et dignitates suas velit tot obligationes aliis serviendi reputat, potius eas intuetur vult tot fastuosos titulos, qui ei venerationem, honorem, obedientiam, obsequium conciliant, dicens cum Centurione Evangelico, quamvis sensu longè diverso: Multos habeo sub mea potestate homines, si dico huic vade, vadit, alteri veni, et venit.

Haec dominandi libido ita universim omnes Status pervadit, ut nos illi, quos tanquam piissimos et sanctissimos viros etiamnum suspicimus, ab ea sint immunes. Vide, inquit S. Bernardus, totum Ecclesiasticum Zelum, fervere pro sola dignitate, pro privilegiis, pro juribus tuendis, et haec omnia, quia non intelligunt, quod saeculi honores, quibus supra alios eminent, sint simul tituli, vi quorum aliis servire coguntur.
 Nondum satis: Honores isti sunt calices amarum; enimvero impossibile est, ait S. Augustinus, ut quis dignitatem non modò juxta Christianismi leges, sed etiam secundum saeculi placita administret, quin ad patientiam destinatus sit. Nihilominus quid agit ambitiosus? hos honores suspicit vult fundum aliquod, unde non-

79.

nisi satisfactionem et iuuentutem accipiat, necnon ex illorum est numero, qui, ut ait S. Paulus, sibi ipsis placent, non nisi se ipsos diligunt, et qui, cum aliis invigilare deberent, in molli et flagitioso otio vitam sequuntur.

81.

Tanquam honores sunt quid sacrum, cum sint communicationes et profluvia divina auctoritatis. At qua ratione illos intuetur ambitiosus? nempe velut emolumenta merè temporalia. Quantum mihi reddet haec dignitas? Quodnam ex hoc officio compendium faciam? Horrenda profanatio! funesta coactio! verum hoc ambitioni nondum satis, longius adhuc provahitur. Non modo coeca est in suis desideriis et cupiditatibus, sed et praeterea arrogans est et sibi proficiens in suis opinionibus et iudiciis.

82. Pars 2.

Sapientissime notat S. Ambrosius, quod ambitiosus sit vel summè injustus, vel furibundè arrogans: injustus, si dignitates ambit, quarum se indignum ipsemet arbitratur: arrogans, si se iis dignum censeat. Et quia rarissime accidit, ut quis se iis dignitatibus, quas praestat, indignum reputet; idè, concludit idem S. Pater, quod ambitiosus penè semper non nisi ex praesumptione propriarum virium velut praecipuo, et communi principis agat: et inde facile est colligere, quae sint ambitionis pravitates et flagitia.

83.

Causae ea, quae ex hoc principio sequuntur, animo revolite. Ambitiosus ad omnia animum adjicit, adeoque ad omnia idoneum se existimat. Ambitiosus desideriis suis multas metas figit, adeoque nec opinionum, quam de seipso suisque viribus concepit. Ambitiosus primos gradus in Ecclesiâ et Republicâ ambit, proinde sibi met testimonium hoc reddit, se ceteris omnibus esse perfectiorem; si enim quantum ad merita se ipsis inferiori arbitrareretur, hanc utique praeterea iniustitiam committere nollet, ut se ipsum supra illos, evaheret.

Et re ipsa quis est vir ille, cuius mentem maledicta

cupiditas hanc occupat? Est vir, respondet S. Chrysostomus, qui credit se posse totum illius, quam prourat, dignitatis onus sustinere; vir, qui secundum varios status, quibus vult se implicare, reputat sibi satis virum, perspicacitatis, integritatis ac fidei esse ad eos adimplendum; vir, qui nullam mercedem unquam accipit, quam sibi deberi, nullum beneficium, quod meruisse se non existimet. Quare ab ipso, num munere illo, quod ambit, debita ac fideliter fungi se posse censeat; num omnibus conditionibus ad illud capessendum necessariis sit instructus; num sufficienti assiduitate, attentione, insole, genio, firmitate polleat, ut cuique promptè jus suum dicere valeat; necnon omnibus sollicitationibus, aliisque mille obstaculis, quae ipsum vincere oportet, superior sit? Subito tibi respondebit, quod hanc omnia possit; at ex hoc ipso arguo, quod nullatenus hanc praestiturus sit; Ecur? quia ipsius praesumptio magnum est obstaculum, quò minus id praestet, aut saltem ut id, prout oportet, ab ipso praestetur.

84.

In frequentissima nos docet experientia, quòd ii, qui se ipsos impensè dilignant, ac praeceteris virtutes suas ostentant, primum in maximos errores prolabantur, ex praecelara hac S. Augustini ratione, qui ait, quòd nunquam rectè suo officio quis fungatur, nisi cum propriis viribus suis diffidit; at varò hanc diffidentia omninò contraria est opinioni hominis ambitiosi, hic enim merito suo est infatuatus, et veluti fascinatus.

His adde, quòd semper illi, quibus pauciores sunt dotes, majori ardore dignitates auarumpent. Vir audies virum prudentem sibi met testimonium hoc ferentem, atque ultro et absque ulla hesitatione dicentem: ita id possum, omnibus requisitis qualitatibus ad hanc dignitatem occupandam instructus sum; huius temeritatis ille solus capax est, cui mens

levis virtutibusque vacua. Ambitioso nemo au-
daciosior, insolentior nemo. Omnibus se ingarit, sem-
per magnificè de se loquitur, ac de omnibus se jae-
tat. Artes mechanicae habent sua tyrocinia, ha-
bent Scientia abstractissima sua severa exami-
na molestaque et difficillima tentamina: at
quod Ecclesia et Reipublica munera spectat, vi-
deas plerumque non paucos impudenter et sine
ulla proavia discussione sine ullo examine dicentes
possumus, si cuiusdam nummi suppetant, quibus di-
gnitatem aliquam emere valeat, satis est; si de
commodo et utilitate familiae agitur, satis est;
haecque necessitas locus omnium est; quod si lex ali-
quid amplius postulat, si quaedam examina et ten-
tamina exigit, tunc diis gratia duntaxat subsum-
tur, et lex videtur.

Ambitionis insolentia longius adhuc proveli-
tur; non modo pro se, sed et pro aliis respondet. In
filiorum Zabedae matrem, quae pro ipsis loquitur,
ac proinde dignos censet, qui primas Sedes in Regno
Jesu Christi occupent: exemplum in hoc, quo vivi-
mus, saeculo nimisquam frequens. Videas patrem
quemdam satis arrogantem, ut filium suum idoneum
arbitratur, imò sufficit, quod ipsius sit filius, ut id ce-
dat; si quid improbum ei insit, illud excusat, si quid
probum, id ultra modum laudat, et quod adhuc pejus
est, ut ut ipsius insipientiam sibi perspectam habeat,
nihilominus ipsi de summis dignitatibus prospicit.
Enimvero quot videmus Patres, qui maxime de for-
mes et speciei subterpissimae Stupidissimosque filios
suos ad dignitates Ecclesiasticas promoverè. Proh
quantus abusus, inquit Salvianus, consecratione et
caractere sacerdotali dignos arbitrari, qui indigni
censentur, ut bonis et dignitatibus patrum suorum
succedant! Qui indigni censentur hereditate, digni
censentur consecratione.

At dices mihi, quid ergo agendum? profecto nihil aliud, quam Jesu Christi humilitatem amplecti: Haec est illa humilitas, qua impedit, ne de te ipso arroganter sentias, qua vanam tui ipsius opinionem reprimet, qua te cautum, et ad omnia munera tua attentum reddet, usque te dignum efficiet, quibus te indignum reputas. Humilitas, inquam, qua faciet, ut cum Moyses Deo dicas, quis sum ego, ut aliorum curam in me suscipiam, qui me ipsum regere non valeo? Scius enim ambitio tua non modo caeca erit in suis desideris et cupiditatibus, nec non arrogans ac sibi praefidens in suis judiciis et consiliis, sed et odiosa in suis consecutionibus et effectibus.

Duplicis speciei dantur amplitudines, quaedam sunt naturales et legitima, et haec sunt à Deo constitutae; aliae verò extraordinariae, et à norma deflectentes, quae, ut ita dicam, se ipsis eriguntur. Priorae sunt providentiae divinae opera; alterae verò sunt foetores humanae ambitionis. Priorae certum quemdam excellentiae et amplitudinis characterem praeseferunt, quò sibi observantiam et amorem conciliant; huiusmodi sunt legitimarum potestatum et summorum principum dignitates: tantum abest, ut ipsarum excellentia et sublimitate offendamur, quin, à contra, cum gaudio eas suscipimus, atque pro eis tuendis arma capessimus; et cur hoc? quia à Deo sunt constitutae.

Part 3. 87.

Scius est de illegitimis dignitatibus illis, ad quas non nisi iniquis viis turpibusque rationibus pervenitur, semper nascio quid invidiosum eis inest, quod nos adversus ipsas concitat, et cur hoc? quia illas intuemur velut tot usurpationes ad nostram vel aliorum perniciem comparatas. Huius rei argumentum nobis Evangelium exhibet: Petrus totius Ecclesiae visibile Caput constituitur, sicque ad summam dignitatem evahitur, quin ceteri Apostoli vel minimum obnunciant. Contra SS. Joannes, et Jacobus simplicem faci-

...tioris memo
...se ingant
...e omnibus
...tyrocinia
...severa eae
...tamina: d
...ra spectat
...nter et
...amina
...tant, quib
...atis est; h
...tur, satis
...quod si he
...amina et
...taxati h
...dum prov
...respondet
...si loquitur
...Seles in Re
...ve, quo vi
...ides pat
...sum id
...bilis, ut
...excusat, h
...ad ad huc
...rectam h
...tibus prop
...maxima h
...binosque h
...ceva. h
...servatione
...qui indig
...trum h
...itate h

unt propositionem, et ceteri indignantur, cur hoc? quia, inquit S. Chrysostomus, praesinentia S. Petri ipsos non offendit, utpotè quam non ambiverat; at ea, quam hi duo Apostoli auerunt ipsorum indignationem concitat, eò quòd sciant illam ab illis postulatam fuisse, atque se ea dignos censuisse.

Similiter in mundo duae amplitudinis species reperiuntur: quaedam à Deo proveniunt, et antiquis familiis videntur annexae; quaedam varò non nisi ex rapinis, injustitiis, exactionibus proveniunt; et haec sunt semper invidiosae. Nam qualis vir est ambitiosus, qui eas prorsus: est vir, qui nullum socium ferre potest, quem proximi prosperitas horrendum cruciat; vir, cui nec bona fides, nec ulla humanitas; vir semper paratus ad circumveniendum alios aut ipsorum famam minuendum; adeoque vir, qui suam agendatione omnibus est odio, et quem omnes velut in societate civili monstrum despicunt.

Ah! Fratres mei, inquit S. Augustinus, si tanta vobis est moderatio, quantus vobis est impetus, unicum omnium odium inveniendi, et charitatem conseruandamque Christianam in aliis destruendi periculum immanem illum ambitionis vestrae progressum refrenast. Intuimini igitur Jesum Christum, velut archetypum vestrum; in statu illo, in quo vos Deus posuit, vivite contenti: Estote mites et humiles corde, sicut dicitur Magister vester, et invenietis veram requiem animabus vestris.

Ambitio.

Cupiditas honorum, Desiderium gloriae

Superbia, &c.

Sermo Secundus.

Dixit ut sedent hi duo filii mei, unus ad dexteram et alter ad sinistram in regno tuo, Matth. 20.

90. Deus non minus variarum conditionum, quae in mundo reperiuntur, est auctor, quam variarum creaturarum,

qua universum replent; et quemadmodum his per suam potentiam esse dedit, ita illis per suam sapientiam gradum illarum designavit: et ut cum Salomone loquar, pusillum et magnum fecit Dominus;

Igitur error est legibus divinis aequis ac humanis perniciosus statuum varietatem damnare, vel et pertendere, quod Christus Jesus nova sua doctrina, quam mundo annuntiavit, proclaram illam subordinationem, quae totius mundi oconomiam constituit, perturbare voluerit. Et verò ubi legimus, quod Regibus preceperit, ut se throno decederent, et Magistratibus, ut se dignitatibus suis abdicarent? Quin potius voluit, ut Casari honor exhiberetur, et jura sua penderentur, quibus et si ipsemet non teneretur, ab iis tamen immunis esse voluit, ut intelligeremus, ait S. Chrysostomus, quod Religio in hominum conditionibus nihil immutet, cum ad eas aequis viis ac rationibus pervenitur; et quod, cum omnis potestas à Deo sit, qui eidem resistit, Deo reluctetur.

Verum si Christus Jesus ex hoc principio vult, ut divites pauperibus, Magnates plebi, et Principes subditis sint superiores; at tamen sublimitates has et dignitates intuetur tanquam variis Discriminibus obnoxias, sive Deum à Natalibus proveniant, sive ambitione sint presentatae, sive labore et industria acquisita.

Spiritus sanctus in libro Ecclesiastici velut portentum caeli et terrae admiratione dignum exhibet hominem, qui amplas fortunae delicias affluens, ita sibi imperare valet, ut extra metas officii sui se nunquam abire possit. At velut huius characteris hominem alibi reperire esset impossibile, quaerit, ubi sit? et si illum invenit, tum velut quoddam sanctorum spondet; quis est hic? et laudabimus eum. Moderatio hominis in tali statu positi profecto heroica virtus est; sique difficillimum est in mundo efficaciter salutem operam dare, tum in primi ordinis statu ad eam cum felici successu intendere animum velut moraliter impossibile videtur.

Divisio 91.

Parti 92.

Tres diversa partes, ut ita dicam, amplas constituunt sortes, divitiæ scilicet, voluptates et honores; tria objecta, quæ vehementissimas cupiditates concitant, avaritiam nempe, intemperantiam, et Superbiam ex-
crandos omnium peccatorum fontes.

Scis, quod in obscurissimis etiamnum conditionibus cor hominis ex necessaria velut pravorum affectuum, quos natura corruptis in ipso protulit, concussione in hæc perniciosissima objecta maximè propendat; quod ad ipsorum aspectum prava cupiditates excitentur, et quod ignobilibus æque ac nobilibus ubique adversus hæc eandem monstra sit dimicandum: Sed quàm facile à mediocri sortis hominibus vincuntur!

Quando rota quadam violentis succussibus concitatur, omnes partes illius motum sequuntur: Sed illæ, quæ situ suo sunt centro viciniores, minus violenter aguntur, quàm illæ, quæ ejus circumferentiam constituent: Sic etiam, quamvis affrenatarum cupiditatum rapiditas omnes homines seum velut abripit; attamen quàm minus quis per humilem sortem suam à centro distat, tantò minus is afficitur, cum è contra quàm magis quis circumferentia est propinquus, tantò magis ab eis abripitur.

Abique figura loquamur: Cum divitiæ, voluptates et honores abundant, ubi ille, qui inter has divitiæ paupertatis, inter has voluptates temperantia, inter hos honores humilitatis spiritum conservat? Modica sortis homines solo enigmati sua commoda; jam dimidium via confectum inveniunt: facile in ea, in qua ipsos providentia collocavit conditione, firmi consistere possunt, brevique cum locum attingent, in quo ipsos Religio vult esse. Plura in sua conditione ipsis occurrunt subsidia quàm obstacula; probus usus, in quem ærumnas et curas suas convertere possunt; impotentia committendi multa peccata, ad quæ, si potentes essent, procul dubio propenderent; hæc omnia ipsos in officio continent; cum è contra potentibus divitiæ, voluptates, et honores totæ tantum sunt laquei, quibus difficulter se valent expedire.

Equidam protestantur, quod legibus non teneantur sicut plebei, quod conditionis ipsorum prerogativa à multis operosis et abjectis officiis ipsos praestet immunes, et quod, si ipsis ad coelum longius iter sit metiendum, spaciosiori tamen via illuc perveniant. Verum, quantus error arbitrari, quod viri alicujus conditio ipsum à sua Religionis officio eximat; quod, quae aliis sunt prohibita, haec ipsi liceant; exterioresque tituli illi, quibus aliis praestat, tot sint ipsi ad verius legem praesidia!

Quando Deus ad Sanctuarii trutinam hominum actus et opera appendet, tum extra illam projiciantur omnes splendidi tituli illi ac proclara dignitates, atque solus omnino remanebit Christianus cum suis obligationibus et officiis: sed quid dico, solus? tantum abest, ut ipsius excellentia eidem tituli loco esse debeat ad leniendum Evangelii jugum, quin à contra ipsius obligationes duplicatura sit, et ab eo plus expectetur, qui plura recipit.

Verum inde mihi Magnatum conditio multis discrimenibus obnoxia videtur, quod nihil adeo subtiliter mentem depravet ac amplitudo; ubi semel haec cor alicujus occupavit, tunc nullum est malum, ad quod non feratur, nulla lex, ad quam violandam non tentatur, nulla adulatio qua voluit veneno non inficiatur. Cum plerumque Magnates aut nimis delicati et molles, aut qui eos propius accedunt, nimis ignavi sint, hinc vel eorum praetensa virtutes extolluntur, vel vitia probantur, sicque in ipsorum perniciem conspirant. Qui illustri conditionis homini diceret, quod in mille aeternum percundi se occasiones conjiciat; quod honores minus sint amandi quam timandi; quod, dum unus, qui in dignitate collocatus est, salutem consequitur, innumeri alii pereant; quod potius de aeternitate, quam de tempore; de Deo, quam de mundo sit cogitandum; profecto hujusmodi sermone multum sibi cum devinciret: At inveniuntur, qui omnino contraria

faculantur
vel

ratione illis adulantur, ac perniciosam laetitiam inspirant; quare vero majori, quam ceteros homines, difficultate damnari Magnatum ac Potentum esset privilegium. Quod si vel inde ipsis valde timendum est, quanto magis adhuc, si Dignitates ex ambitione prorsarint, seu ambiverint.

96. Pars 2.

Esse in Dignitate et Dignitatem ambire sunt duo valde diversa. Primum ex se innocuum est, quamvis ob discrimina, quibus circumcingitur, infelicem exitum sortiri possit. At vero alterum nunquam sine peccato esse potest. Unum est Providentia opus, alterum vero cupiditatis ac insolita animi corruptionis effectus, ubi duo ingentia mala distinguuntur.

Primum est, quod nemo possit ambire Dignitatem aliquam, quin illam Diligat, hancque Dilatio nobis sit prohibita. Equidem quis legitime praeclaram Dignitatem possidere potest, eamque Christiana integritate et sine ulla sua conscientia lesione exercere: at vero illam desiderare, eique cor penitus devovere, id sine Legis violatione divina violatione nequaquam fieri potest. Idem praeceptum, quod nobis humilitatem praescribit, Dignitatis etiam nobis vetat desiderium. et si nos Providentia ad amplam Dignitatem evahit, inde tamen, sicut pia Esther*, contemtus aut indifferentia nostra argumentum sumere debemus. At qui hanc Christiani animi sententia, cum amplitudinis desiderio necnon furibunda alius praevidendi cupiditate combinari possint, haud video.

* Tu sis Domina, quod ista abominor.

Possem hic longiori oratione insolita mala illa et iniquitates persequi, in quas Dignitatum cupiditas ambitiosos conjicit, ~~et hanc in rem ex sacris libris profanisque Auctoribus exempla profere, prolixamque historiam à saeculo in saeculum, et à primo homine usque ad ultimum texere; possem, inquam, multa eloqui de insatiabili cupiditate illa tam croco in Evangelio damnata, de illa vitia superbia, quae juxta Sanctum Joannem, est veluti mundi anima pars.~~ Sed ut quidpiam singularius vobis dicam, id unum hic

annotare placet, quod tanquam secundum malum est, in quod effrenata dignitatum cupiditas ambitiosos conjicit, atque non modo generalia discrimina, sed et specialia mala, quibus exponantur ambitiosi, spectat.

Effatum est à S. Paulo stabilitum, et ab universa Theologia receptum, quod secundum varietatem conditionum, sit etiam varietas gratiarum, atque divina justitia officii dona sua accommodet, et quod, si onera imponit, etiam vires ad ea portanda necessarias tribuat. Si dat onus, inquit S. Prosper, dat portandi oneris modum; si imponit Sarinam, prebet et adjuvamentum.

Præter hanc primam varietatem, en alteram non minus orthodoxam. Hæc donorum et gratiarum distributio non juxta genium nostrum, sed secundum sanctam et adorandam Dei voluntatem perficitur. Ipse est, qui nos collocat, qui conditionem, in qua nos esse vult, designat; ipse est, qui diversimodè suos thesauros distribuit; et quod uni conveniat, alteri non conducere. Quod si hæc ita sint, si ipso inconsulto non nisi ambitionis vestrae motum sequimini, an necessarias gratias illas accipietis? quarum ope tot et tanta, quibus obvolvimini, pericula evadatis, nec peribitis? An ex vobis ipsis solisque vestris viribus hæc divinitibus vos subducat? At hoc dicere blasphemum est. aut forsitan ipse vos illis eripiet? at hæc temeraria fiducia est. Vita genus arripistis, in quo ipse vos esse nolbat, ne ergo miramini, quod vos deserat.

Enimvero animadvertatis valim post S. Augustinum, veluti duas esse in Deo providentias, unam amore plenissimam, severam alteram. Bona tanquam pater bonus nobis invigilat, semitas, quas ambulemus, nobis denotat, ac quoddam voluntatis sue signum exhibet: altera verò nos castigat, audaciamque nostram reprimit, et si aliquanto temporis spatio iniquitates nostras tolerat, sanè postmodum nos fortitudine brachii sui ad officium, à quo recesseramus, revocare

Divisiones gratiarum.

97.

98.

novit. Quod si hoc serio parandamus, facile vehementes Superbiae nostrae impetus comprimantur, violentaque illa dignitatum cupiditas, qua tenemur, suffocabitur.

99.

Verum, dicetis mihi, si hoc ita foret, quot vacua munerum Sedes darentur? et nisi illa nobilis aemulatio esset, qua nos ad magna audenda incitat, nonne in pulvere velut sepulti iaceremus?

Ad haec Sufficit mihi respondera. 1.º Quod quamvis huiusmodi vacua munerum et officiorum Sedes darentur, ad eas tamen sine injustitia aspirare neutiquam possatis, nisi ille, qui vos vocare debet, vobis dicat, ascende Superius. 2.º Quod quamvis licitum sit honores capessere, hi tamen vos, qui eosdem praesatis, non maneant, sed illos, qui ipsos non ambiunt, cum sola vestra sollicitudo, qua illos quaeritis, sit sufficiens titulus, quo repulsam patiamini, nec vobis liceat ullam dignitatum efformare ideam, nisi eam conformitate ad illius arbitrium, qui Suprema auctoritate eas dispensat. At quia haec conformitas Deum respicit, hanc viam arripit ambitio? Deumne consulit haec cupiditas? nonne potius, inquit S. Bernardus, ipse ultimus est, cui ambitiosus se suaque devoret?

Et sane, quid ille non tentat, qui ad honores et dignitates semel adhaerit animum? Sanctissima natura iura violat, essentialissima Religionis praecepta profanat, cupidissimis vitis se implicat, dignitate sua velut corruptus, aut potius infatuatus omnia consiliorum suorum imperio subjicit; omnia impendit, quae sibi utilis fore censet; omnia susque deque vertit, quae sibi imaginatur esse contraria.

Considerate, quid agat Abimelech: septuaginta fratres ipsius; iussu suo trucidati tot sunt ambitionis viri unius victimae. Considerate quid agat Absalon, subditus Regi, filius Patri rebellis est, flammam domui suae ac familiae, vastationem propriae patriae, moerorem ac cordis infractionem Davidi infert.

100.

Scio, quod ambitio huiusmodi horrendis sceleribus non semper erumpat; sed etiam non me latet, quod

in mediocribus conditionibus aequè ac in sublimiori-
bus horrendum in modum grassetur. Converte igitur,
quò sola dignitatum cupiditas animam abducat, vos
omnes, qui nunquam fortè mentem vestram ad id atten-
distis; vos, qui filios vestros hac nefanda cupiditate
velut primis vitæ principijs imbuistis, idque præcipu-
um prudentia vestra caput reputatis. Si discrimina,
quæ immoderatam hanc cupidinem circumdant vos
nonnumquam satis deterrere, ad ea mentis vestrae oculos
convertite, quæ dignitatem arte et industria compa-
ratam comitantur.

Est malum, quod vidi sub sola, inquit Sapiens*
impium nempe et stultum positum in dignitate, qui
insolenter obedientiam deponens ceteros velut tot
manipula subter se despiciit. En, inquit S. Hiero-
nymus, unde sapiens multos subit cogitatio, num
in Deo sit providentia; cum enim videamus ho-
mines nullis meritis conspicuos pessimis rationibus
ad altiora evahi, vix capere possumus, quod ipsa ea,
quæ hinc in mundo fiunt, suâ justitia et sapientia
moderetur et gubernet.

101.
* Eccl. c. 10.
v. 5. et 6.

Attamen certum est, in hac præterita confusione
miorum inveniri ordinem, Deus enim inde sumit
de impiis vindictam, quippe quos sublimari permit-
tit, ut pereant, prosperitasque ipsorum illis in rui-
nam cedat, Exaltatio stultorum ignominia, inquit
Sapiens. En hujus rei duas vel tres rationes.

Prima, quia nihil adeò ridiculum est, quam ubi
quis minus aliquod occupare vult, cui tamen ad
id vitiò administrandum necessariae sunt dotes:
Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii, ita qui
tribuit insipienti honorem, inquit Spiritus Sanctus*
Quæ dementia lapides lapidibus superponere, ut inde
altum assurgat aedificium, nullo prius jacto funda-
mento! Quantò major dementia dignitates digni-
tatibus accumulare, quin prius ad illas probe adminis-
trandas te idoneum effeceris! Quamvis quis sit po-

102.

* Prov. 26. v. 5.

tens et magnus Dominus, inde tamen non sequitur, quod omnibus necessariis qualitatibus sit instructus. Laudes, quas tribuunt adulatores, Thrus, quod ante pedes horum idolorum adoletur, venerationis et observantia testimoniationes illae, quae tam facile profunduntur, omnes hi acceri homini eas dotes, quae ipsi sunt necessariae, tribuere non valent. Nemo semper est Nero, imperitus semper est imperitus. Non est nisi vanitas et ridiculum phantasma: Prima ratio, qua dicere cogor, quod nihil ita deplorandum sit, quam dignitas arte ac iniustitia comparata. Equidem crescent obligationes, at dotes adeo parum augentur, ut plerumque homines in exultata fortuna collocatos despiciamus, quos in mediocri conditione constitutos venerabamur. * Elevastime, hi cum Job dicunt ad Deum posunt, et quasi super ventum ponens assisti me valide. Promisisti, ut in altum averterer, at quia istud altitudinis meae aedificium non nisi à meâ ambitione provenit, in me ipsum incidit: Sub peccati mei ruinis me sepultum invenio, nec aliud egi, quam ut altius mihi praecipitium foderim.

* Job. 30.

103.

Secunda ratio emittitur à temporali prosperitate, cui proprium est mentes etiamnum natalibus praestantes ac eminentes corrumpere, adeoque magis adhuc illas perdere, quae ad hanc eminentiam non nisi artibus et industria perveniunt. Enimvero si difficile videtur, quod clarissimum prosperitatis, quam quis in sua familia invenit, lumen ipsius mentis oculis caliginem non offundat; quid erit, ubi quis obscuro loco prodiens de repente se tali circumfuerum lumine cernit? Si in huiusmodi sublimitate illos ~~desperat~~ desinit cerebrum, quos natura ad eam efformavit, quanto magis sibi timere debent illi, qui iniquis rationibus dignitates auferunt?

104.

Proterea si quod tertia ratio est ex S. Augustino desumpta: impunita prosperitate nihil perniciosius. Sum quis arbitratur, quod quovis demum prolatio dignitates adire, dotes suas exagere, ac quantum ipsi

possibile est, fortunam suam amplificare debeat. Tum
 de peccatis sibi applaudit, et ad nova com-
 mittenda fit audacior; cum infelici illo, quem
 Scriptura sacra commemorat, ait: Peccavi, metas
 officii mei et Religionis transgressus sum, ut in al-
 tum me evaherem; at an inde quidquam mali mi-
 hi obvenit? an inde res mea vel minimum accre-
 visse detrimentum? ut quid ergo tantum animo con-
 sterner?

Quasnam ex his omnibus erucunda consequentia?
 Sanè ex minis, quas Deus apud Prophetam suum do-
 centibus intantat, non nisi terribilis esse potest: "Vos
 me dereliquistis [inquit]" ut Fortuna altaria eri-
 geretis, atque ei sacrificia offerretis. Arbitrati
 estis vos in tranquilla possessione bonorum vestro-
 rum adversus iram meam asylum inventuros, sa-
 lutaria monita eorum, qui vobis dicebant, potius
 omnium, quam animæ jacturam esse faciendam,
 contempsistis: Sed videbitis, ad quæ redacti eritis.
 Ecce servi mei comedent, et vos esurietis: Ecce servi
 mei latabuntur, et vos confundemini: Ecce servi
 mei laudabunt pro exultatione cordis, et vos cla-
 mabitis pro dolore cordis, et pro contritione spiritus
 ululabitis. Magna illa nomina, quorum præcla-
 ris ideis imaginatio vestra delatrabatur, velut fu-
 mus evanescent; dignitates illæ et munera à vobis
 recedent, et ex illis nihil vobis erit reliquum, nisi
 rubor in facie, rabies ac desperatio in corde.

Quæ cùm ita sint, Auditores, tantum Magnos esse
 metuite, quantum Magni timent ne parvi fiant.
 A vobis absit, ut inordinatis ambitionis vestre mo-
 tibus vos permittat, quin potius adversus eam Stata-
 firmi, non proarsens futuro comparantes, Crucis
 et humilitati Jesu Christi adhaerete, quæ vobis tu-
 tiorem ad ipsius gloriam præparatis viam.

Isai. 65.

Documenta Moralia
Sensa Patrum et Theologorum circa
Ambitionem.

I.

106. Ambitiosos duo summe nocentes efficiunt, coeca scilicet et audax precipitatio ad capiendas dignitates, necnon fastidiosa et intolerabilis ipsorum arrogantia, cum eas adepti sunt.

II.

107. Ambitio est omnium peccatorum universalissimum, periculosissimum, et insolentissimum.

III.

108. Ambitionis est sibi ipsi inimicus, Deo rebellis, peccati sui mancipium.

IV.

108. Datus ambitio potentum, qui proclaras dignitates possident; ambitio eruditorum, qui sibi famam comparare volunt; ambitio pauperum, qui magni fieri conantur; ambitio hypocritarum, qui virtutes suas ostentant.

V.

Potentes arbitrantur, sibi omnia deberi; inferiores et minoris notae homines velut mancipia habent, eos peccatorum suorum ministros aut victimas faciunt, nec etiam fore possunt, ut de iniustitiis, quas ipsis inferunt, conparantur. Se potioribus hominis Christiani officiis exantos arbitrantur, ac Evangelii Reges, quae non nisi pro plebejis lata ipsis videntur, eos non tangunt. Imo etiam in Templis nostris se Sacerdotes, sibi auctoritatem arrogant Sacros Ministros circa celebrationem tremendorum mysteriorum nostrorum, quantum ipsis placeat, morandi, volunt habere Sacella domestica, et velut Dei coram Deo Deorum comparant: Quidni etiam sibi solis aliud Baptisma, aliam Eucharistiam, aliaque Sacramenta deponant?

VI.

Ubi Litteratus, qui variae vixidam gloria motibus se non permittat? qui sibi ipsi non applaudit? qui, ubi errorem quandam propositionem tulit, eam

Summo ardore, suscitata etiam factione, non tueatur? Inda ortum traxere omnes ferme haerese, inquit S. Augustinus*. Aetius ad Arianorum partes transit, eò quòd scandalosas, quas profert, propositiones ab Orthodoxis improbatas videt; et quia, cum Presbyter sit, de obtinenda dignitate Episcopali desperat, tuctur, nullum esse Episcopum inter et Presbyterum discrimen. Similibus exemplis omnes historiae nostrae abundant, ut Nestorii, Theobuli, p. Disputationis fervere incalescimus, et valit imperitos nos fore habendos reputamus, si ulterius non proaderemus, amicos et adherentes conquirimus, imò nobis etiam sunt nostrae Priscilla et Devotula, quemadmodum Novato et Montano. Ambitio retractationem ferre non potest.

* Tom. 6. ad Quod
vult. Deus har.
53.

VII.

Si haec ambitio in humilis conditionis hominibus fastu et luxu non corumpit, non minus tamen eis Dominatorum ipsorum impatientia, moestitia, murmuraciones, imprecationes, blasphemias sunt illius evidentissima signa. Ipsimet devoti ab ea haud immunes sunt, inquit S. Hieronymus: Sub ipsorum ciliciis asperisque thoracibus subtilior superbia vel stultitiam observatur; quemadmodum prius ille cuiusdam Philosophus dicebat, nempe vanitatem ipsius vel obliquè perforamina palii illius conspici. Eas, quas placuerit, fingamus austeritates, vix tamen laboratur, ut ambitio omnium cupiditatum maximè indocilis. Evangelii iugo subiciatur. Balaam intentatis fustis ictibus arinam suam ulterius progredi venientem caedit, et coeus iste non advertit se majore castigatione dignum esse, quàm animal illud, in quod iram suam effudit. Hypocrita corpus suum macerat, at ambitioni suae parit, et carnem suam, quae plerumque mente ipsius est innocentior, cadendo, in intimo cordis sui occultam quamdam vanitatem execrandumque sui ipsius amorem fovet, ait S. Joannes Climacus.

VIII.

Tria nobis palam faciunt, quàm periculosa sit ambitio, natura scilicet, praetextus, et poena ipsius. Illius natura est effrenatus ad honores proventus; illius praetextus, signus an indignus sit ambitiosus, id parùm curat, sufficit ipsi,

109.

62.

quod dignus fieri cupiat, et ex futuro merito suo male-
tium presentis suae indignitatis Supplementum sibi facit,
ait S. Joannes Climacus. Illius poena, Deus ei resistit, ei
in furore suo asseverat, quod illum sit de profanis, pudor
suffusus, ac usque ad ima inferni deturbaturus. Ambitio
est principium et radix omnis peccati, ex ipsius naturam;
fictis virtutibus se contegit, ex ipsius praetextus; sibi omnem
Dei indignationem accersit, ex ipsius poenas seu castiga-
tiones.

IX.

110.

Ambitiosus, qui potens est et dives, omnia per ex-
cessum agit, quod ab aliis observatur et seernatur.
Commoda et honesta habitatione haud contentus,
magnificat construit palatia, quae vasto suo ambitu
plures domos continent; palatia, in quibus innumera
penè continentur conclavia, quorum, velut in laby-
rintis unum excipit alterum, ad errandum potius,
quam ad habitandum comparata; palatia, ad quo-
rum constructionem integri lapidum montes, integra
lignorum Sylva, integri operariorum populi, im-
mensa auri et argenti Summa fuerunt impensa.
Mensa culte ac honeste instructa ipsi non sufficit,
sed ibi ciborum abundantia, magnificentia et lauti-
tia esse debet; oportet ut ex ingenti ferulorum nu-
mero, ex varietate condimentorum, ex confusione
catorum, ex multitudine ministrorum ac servorum
innotescat, quod ipse magnus ac potens edax sit, vir,
cui saturando, velut idolo Bel, plures escae sunt necessa-
riae, quam alendis viginti familiis sufficiant. O quan-
tam haec impensa ipsi famam in mundo con-
ciliant! O quanto honore ipsum homines prosequuntur, et
à Deo amatur et laudatur!

X.

Mors ipsa, quae ceteros homines omnes humiliat, dum
illos communem filiorum Adam legem subire cogit,
certorum quosdam superborum vanitatis reliquias vix
dostinere valet. Spectantur haec reliquiae in splendidis
ac sumtuosis Mausoleis illis, quae illis apparantur, et

arcus triumphales putarentur, nisi aliunde notum
esset, sub illis putrida et infecta cadavera recondi,
da quibus mors triumphavit. Spectantur haec reli-
quia in illis marmoreis ac aeneis Statuis, quae ipso-
rum mortem lugent, dum ab ea ii, qui in vivis su-
persunt, solatium visumque capiunt. Spectantur
haec reliquia in epitaphiis auro calatis, in quibus ipso-
rum obitus dies et anni, quibus superfuissent adnotan-
tur; quasi verò posteritatis multum interesset rescire,
quo tempore vir mortuus sit, qui alio neutiquam me-
lior erat, et quantum mille alii sumtus faciebat, vir,
qui nunquam meruit, ut tantâ diligentia dies, quo
obit, adnotaretur, nisi fortè, quia nihil unquam
malius quid egit, quam cum vitam posuit.

Non me latet, haec publica venerationis signa insig-
nium virorum debere memoria, virorum illorum, in-
quam, nobilibus natalibus, dignitatibus, muneribus,
virtutibus, veris dotibus, ac obsequiis, quibus de republi-
ca bene meriti sunt, illustrium: Sed quòd viri, qui ei-
dem magis oneri quam utilitati fuerunt, quòd viri, in-
quam, quos praecipua fortuna plurimum familiarum im-
pendiis exivit, quòd exigui vilèsq; cives eos usque
vanitatem suam protendant, ridicula et intolerabi-
lis vanitas est.

XI.

Verum de quo re vera gloriari potest ambitiosus, non
dico solum coram Deo, à quo omnia, quae possidet,
accepit, et in cujus oculis non est nisi velut atomus,
velut maris spuma, et cuiusdam infecti saliva, inquit Sa-
cra Scriptura; Sed et coram hominibus? An fortè de
procedenti suo ingenio et scientia? Sed cum oportet me-
minisse, quam facilis fuerit in imbibendis variis errori-
bus; quot et quanta ignoret, in quot et quantas con-
tradictiones ipsius fluctuans et instabilis ratio cum
suavisimè coniecit, quantis erroribus correptus fuerit
ac deceptus. Sibi ob oculos ponere deberet, quòd haec pri-
us scientia non sit nisi quadam confusa congeries cogni-
tium quarundam modò utilium, modò indifferentium, mo-
dò salutis ipsius perniciosarum. Quòd frustra se multa sive

iii.

sibi imaginatur, Veterum Deliramentis, et Systematibus mentem suam oppleverit, quae nostri aevi laudati rationi minus consentanea censent. Quod frustra sibi aduletur ob prerogativam, quae immoderatis vigilis comparata aliquantum violenta acri commotione amitti potest, qua unius horae spatio totus plurimum annorum fructus destruetur.

XII.

Fortis generis nobilitas ac divitiae ipsi praestantiorum tribuent prerogativam: Sed quis ignorat, hanc generis nobilitatem a fortuito casuum secundarum casu quodam provenire, qui aequi in alium ac ipsum cadere potuisset; quod qui praecleara Majorum suorum gesta jactat, de alieno bono gloriatur, unde cum ab ipsorum virtutibus degenerat, tanto majori pudore suffunditur, quanto magis tanstus aut eos superare, aut imitari, inquit Cassiodorus.

Quod divitias spectat: Quanta injustitia est, pro ut S. Paulinus addit, quanta demencia, ex his velle compendium capere: Opes, quae sapienter reprobatas, quam praedestinatias cadunt in partem; Opes, quae minus Dei misericordiam quam iram denotant; Opes, quibus eum aequè difficile est salutem consequi ac acum cadente trajicere; Opes, quas unius adversus fortuna casus intra pauciores horas auferre potest, quam iis coacervandis anni fuerint impensi, possumt esse justa ac solida gloria causa? Igitur in praetio habeantur idola, eo quod ex auro et ex argento sint confecta, inquit S. Augustinus*, coram ipsis genua fluctantur, usque eà, ut etiam pedibus eorum incensum adoleatur, semper tamen sunt idola. Colatur dives, felix aestimetur, ipsius absentatores et parasiti laudes ejus carminibus prosequantur, inde tamen, quia dives est, majus meritum ipsi non obvenit, nec praestantior ingenii facultas et scientia ipsi inest, ut murus, ad quod ingentes opes ipsum evaxere, rite obeat. Nunquid, quia leuat aurum, ideo oculos habet, ut videat? omnia

* In Psal. 13.

ista artifex facere potuit, sensum dare non potuit.

XIII.

Sed quid de oris venustate, quae licentioris vitae mulieribus tantam inspirat arrogantiam, dicemus? id sanè, quod de ea propheta ait, eam sicut esse modicum foenum, quod statim aversit, florem campi, qui subito tabescit. Exiguus morbus praecleara hae oris licentia delere potest; nimia tristitia, vel nimia voluptates ipsam possunt corrumpere. Jezebel non semper est Jezebel, filiae Sion non semper velut templa sunt ornatae; Dominus in ira sua jurat, se illarum capiti inducturum calvitiam, eò quod eidem ornamento nimium inebuerint, venturumque diem, quo tantum horrorem injicient, quantum prius amorem inspiraverant.

Quae ergo Idementia ex tam fragili prerogativa comprehendium quaerere? Si ignoras te, o pulcherrima mulierum, abi post vestigia gregum tuorum; pulchra es, et formosa sponsa mea, inquit ad illam dilectus ejus sponsus in Cantibus, sed si fortè periculum est, ne te oris tui venustas eoque excuset, ut te ipsam non amplius noveris; intusque vestigia, quae post reliquerunt illi formosarum mulierum, quae sua aetate omnes rapiebant in admirationem, greges. Hae vestigia sequere, ac brevi ab insana illa tui ipsius opinione consoneres; eadem, quam ipsae habuerunt, fors te manet; non oris, quod Ceopatra, illaque, quas pulchras Helenas nuncupabant, fuerunt.

XIV.

Ambitiosi, quia nimis impetu et furore alius domi- 112.
nari appetunt, plerumque spe sua frustrati illud, quod in se ipsos habere possent, imperium propriis suis damno amittunt. Cum inordinatas cupiditates suas rectae rationi et legi divinae subjicere deberent, alienum captant dominatum, arbitantes ipsis esse gloriosius alios potius, quam se ipsos regere; sed justà Dei ultione id eis audivit, quod sacra Scriptura de Anasia Rege Juda commemorat: * 4. Reg. 2. 17.
Princeps iste, victoriã, quam de Idumaeis in valle Salinarum reportaverat, elatus, misit nuncios ad Joas Regem Isra-
ël dicens: veni et videamus nos. Quid respondit Joas? Ego

ad te veniam, an quia percutiens invaluisti Super Edom,
 Sublevavit te cor tuum, contentus esto gloria, quam
 adeptus es, et sede in domo tua. Quam utile consilium
 ambitionis illis, qui ubique Dominari volunt, istud foret,
 si eodem uti recte nossent. Vera gloria est in propria
 domo Regem esse, ac iniquum in alios Dominatum haud
 usurpare, Contenti estote gloria ista, ait Deus ad illos,
 et Sedete quiete in domo vestra. at verò, quia consi-
 lium hoc ipsis haud placet, eandem penè ac Amarias plu-
 rumque experientur calamitatem. Hic Rege Israël
 Joas, qui tam salutare monitum ipsi dederat, ad pugnas
 temerè provocato, victoriam amisit, caesoque ad inter-
 nationem exercitu suo, ipsa captivus in Jerusalem ductus
 est, et hic, qui alienum regnum suo adungere conabatur,
 proprium amisit. Effigies ambitionorum satis ad vivum
 expressa, qui dum fratribus suis Dominari volunt, procul
 ut audacium consiliorum suorum felicem consequan-
 tur exitum, potius ipsimet propriam libertatem et ra-
 tionem amittunt, adeò ambitio eos exuorat, ipsisque
 Dominatur. Exterioribus conturbati et vexati, interioribus veri
 cupiditatibus suis senescentes, omnibus contentui sunt,
 sibi met ipsis intolerabiles, à deo derelicti et rejecti.

XV.

ii3. Ambitionus naminem Diligit, et etiam à nemine
 Diligitur. Ismaëli similis, est homo crudelis et ferox,
 manus ejus contra omnes et manus omnium contra eum.
 Interdum humili et obscura familia oriundus, ut Ismaël
 ex Agar, quae non nisi ancilla erat, attamen ipsius evectis
 illum reddit insolentem. Sicut Agar, quae sui ipsius oblita
 Sara Domina sua insultavit.

At quamvis illustri familiâ ortus esset, quia paucatum
 suum illum arrogantem, intractabilem, inaccessum
 officit, tantò magis aliorum in se concitat odium, quò
 magis erga eos est inhumanius, minusque illos tolerare
 tractat. Omnia sibi debere arbitratur, ubique vult
 Dominari, honorificè de se ipso suaque familia loquitur,
 et talis nix ex mystica quadam urbanitate ipsi videtur ap-
 plaudere, à tergo ipsum ridet.

Quid opus est nascere, an liberis ejus bona prospectum sit,

an illius uxor praecipuis ac Lago et Toya claris familiis
 cognatione iuncta sit, an ipsi sint in civitate praefata
 domus, an ruri latifundia? ad quid adeo insulis et
 ridiculis narrationibus illorum aures fatigare, quos
 solummodo ipsius fortuna tangit, quanto magis illum eam
 infatuatum perspiciunt? Quod si huiusmodi absurda
 singularium rerum quae ipsum contingunt, enarratione
 secreto delectatur, saltem eis parcat, quorum patientiam
 fatigat.

XVI.

Ubi ambitiosus, qui, ut ad propositum sibi finem
 perveniat, peculiari studio in id non inumbat, ut cor-
 de duplici nam non servili animo superbiam illorum ferat,
 quorum tutelam expectat, eorumque, ut vel minimos
 ipsorum actus, quibus vel tantillus virtutum color inest,
 miris laudibus efferat, vitia vero ipsorum excuset? at ubi
 ab eis, quod sperabat, obtinuit, nam non cupiditate sua illa-
 tus se in altum evahendi consilium capit, tum nulla
 sunt perfidia, nulla prohibitiones, iniustitiae nulla, ad
 quas animum suum non adiciat? Enimvero, quia festas-
 tando haec simulatio tam quoad suum principium quam fi-
 nem contraria est verae sapientiae, hinc eidem etiam
 quoad rationes suas est opposita: et ubi vera sapientia
 omnia suaviter ad finem ducit, simulatio est contra non
 nisi violentis rationibus ad eundem finem tendit.

XVII.

Ut ambitiosus honorem acquirat, nulla est crudeli-
 tas, ad quam committendam non tentatur. Herodes, ut si-
 bi coronam firmet, aliquot infantum millia barbara
 ambitioni suae devoret. Ut quis honorem adipiscatur,
 quam amicitiam, quam pacis conventionem non vio-
 lat? Simon, postquam Ptolomaeum multis sibi devin-
 xit obsequiis, illius iussu ipse et liberi ipsius morte affi-
 ciuntur, eo quod Ptolomaeus eos vult tot huius ambi-
 tionis obstacula respiciat. Simon et Levi sibi imitas
 perdunt et exterminant, Absalon patris sui honorem
 vitae insidiatur, ipsius ambitio id eum docet, quod natura
 ipsaque ferocissima bruta non novere, quod pietas et reli-
 giositas vel maxime perhorrescunt, inquit S. Chrysostomus.

ii4.

ii5.
 Ubi solatium
 patres invenire
 debent, inve-
 niunt mortem,
 cum bruta pe-
 cudes pietatis
 iura in parentes
 consorvent.
 Innocentem
 perimere nefas
 est, patrem occi-
 dere. Sicut. am-
 bitio docet,
 quod natura
 non novit, quod
 pietas ipsa per-
 horrescit. Chry-
 sost. Hom. de
 Absalone.

Equidam ad haec insignia flagitia non semper veniunt, sed cupiditas, quae nec Deum nec homines timet, omnia audet, inquit S. Climacus; cupiditas virtutibus sterilis et non nisi flagitiis foecunda; cupiditas irae et hypocrisis mater, suspitionum, temerariorum, iudiciorum, habitualis et inflexibilis immanitatis origo.

XVIII.

116.

Ambitio est audax et insolens cupiditas, quae omnia ad arbitrium suum exigit. Quamprimum pulsat ostium, vult, ut sibi aperiat; statim ac se videndam praebet, vult ut erga ipsam quisque Submissionem suam contestetur. Quin ambitiosus tempus relinquit se ipsum, Deum et proximum nonendi, idum in ea omnia, ad quae adijt animum praecipitem agit. Idos, quibus praedare sunt dotes et merita, ipse, nullis instructus, spe sua frustratur; imperitissimi et audacissimi, plerumque praecipuas munerum sedes occupant. Nec scientia nec virtus, sed cupiditas supra cataros eminandam viam ad dignitates ordinariè pandit. Equid semper in pulvere jacebis? Semper sine nomine sine honore gradu aris? Num non amplius miraculorum tempus est, jam pridem aetas illa effluit, quae inviti et se ipsos occultantes in cathedra Moysis collocabantur: Oraba te conspiciendum, adulara, pete, sponde, si tibi dotes necesse fuerint nondum tibi sunt, ut ritè, et ut oportet, munere hoc fungaris, illud tibi eandem suppeditabit.

Quam horrenda coecitas! O mentes ambitiosa, aequis, amabo, ratiocinamini. Futurum ad ea, quae praeteriitè dirigite, et dicite: Ego, qui ad iram praecipsum, ergone mansuetus et tractabilis, ubi auctoritate pollebo? ego, qui licet sine nomine et gradu sim, tamen superbiã tumesco, deponamne supercilium, cum mihi mures, quod superbiã inspirat, mihi delatum fuerit? ego, qui oblectamenta mea labori semper praetuli, acquiramne laboriosã quadam vigilantia vires necessarias in officio, quod mihi mollis otii esse poterit occasio!

XIX.

S. Gregorius scribens ad Theopistam Mauriti Imperatoris sororem, cujus sollicitatione virum indignum

hic Imperator ad praecipua Imperii munia promove-
rat, hinc eam alloquitur: Serenissimus Imperator
fieri Simiam leonem jubet: provisione illius vocari leo
potest, fieri leo non potest, sed semper Simia erit.

Equidem ignavo Centurionis dignitas conferri potest,
verum quia caret animo, non nisi Centurionis nomen
habebit. Imperito pingue Beneficium conferri
potest, at Beneficium istud nunquam ipsi ingenium
dabit; è contrariis, inquit S. Gregorius*, tunc de-
num utriusque indignitas innotescit, et quò ma-
gis sublimati fuerint, tantò magis ipsorum exigua
merita patebunt. Truncus est, qui ascendit, sed
quò altius evahitur ac dilatatur, eò citius deficit
et evanesit.

XX.

17. Quot mitrae et Bada hujus Ecclesiastici cerobrum
circumagent! Quot purpurae talares togae hujus
negotiosi hominis caput occupant! Quot Chiliarcho-
rum et Tribunalium dignitates, Supremorumque
Belliduum baculos apud se versat hic Centurio! Quot
nova vestium formulae ac ornatus hujus mulieris
mentem torquent! omnia ad eam longo et crudali
martyrio afficiendam conspirant.

Sumus mea sorore vilior, inquit puella illa, quae
invita in monasterium Istrura, et vitam Religio-
sam amplecti coacta est? An non in familiam meam
tot, inò plura contuli obsequia quàm frater, inquit
natus minor? cur ergo mihi non aequè pinguis por-
tio cedat, ac ipsi? Anne mihi minores sunt Dotes ac
illi, qui pingue Beneficium obtinuit, inquit ille
Ecclesiasticus! Omnes, Evangelii operarios illis similes,
conqueruntur, quòd portaverint pondus dicunt castus,
at tamen alii, qui, prout ipsi arbitrantur, non tan-
tum meruerant, sibi paros affecti fuerint, paros illos
nobis fecisti. Presbyter vult fieri Canonicus, Canoni-
cus vult esse Archidiaconus, Archidiaconus Abbas, Abbas
Episcopus, inquit S. Bernardus*.

XXI.

Cum proclaras dignitates et munia prosumas, nec non
famam et laudem tibi conulari affectas, mihi pueros

* Ep. s. ad Theo-
pistam.

* Deficientes,
quemadmodum
funus defici-
ent. Funus
quippe aeren-
dando deficit,
et se la dila-
tando evanes-
cit. Sic enim
paucatoris vi-
am felicitas
conitatur,
unde osten-
ditur, ut
quis altus sit,
inde agitur
ut non sit.
Ibid.

* De officio
Episcop.

118.

* Homiy. in Ep.
ad Rom.

videre imaginor, ait S. Chrysostomus*, qui cum sodalibus iocantes, de retro improventium caputibus foeneas coronas imponunt, ut postmodum in illos digitum intendant, eosque ludibris habeant.

Ipsi, à quibus laudes amandicas, at qui te illis in tua praesentia curculant, primi erunt, qui, statim ob ipsis discesseris, vituperent. Et verò cum huiusmodi suffragia auipis, nonne foeno coronaris? Et utinam non nisi foenum in ista corona esset! parum curandum foret; ~~sed quod in ea~~ ~~paupus adhuc animadverto~~, ait S. Chrysostomus, haec stolidi vanitas plerumque nos fructu bonorum operum nostrorum frustratur. Terribilis cocitas, qua adeo praeciosa bona tam ineptae et ridiculae cupiditati sacrificantur!

Quamvis tibi essent aliquot assentatorum mitia, qui te laudibus cumularent, egregiasque doctas tuas pervulgarent, quibusnam putas oculis illas ego intuerer? profecto velut tuorum praetorum, qui ad nihil sunt apti, quam ut audientes turbent ac fatigent.

Adulatores isti placent tibi, sed in hoc apparat dementia tua: te ipsum ^{non} noscis, at alii te norunt vitia, quae cupiditatem tuam necessariò comitantur, equidem tibi sunt occulta, sed ceteris omnibus patent. Arbitraris te summa prudentia necnon praecleara intelligendi ac iudicandi vi polere; et tamen non nisi puerilia proferis. In oculis et vultu aliorum quaeris signa psulchris existimationis, sed maligni adulatores tui suis servientes rationibus te ludificantur foenoque coronant; prudentum es fabula.

Supplementum.

119.

P. Busaeus Germanus Soc. Jesu in suo panario praeclearos sacrae scripturae et SS. Patrum textus circa ambitionem profert ex S. Bernardo et in Epist. 90. et ex S. Chrysostomo Hom. 42. ad pop. Antioch. ex S. Cyrilliano Serm. de jejunio, et Hom. 8. in Acta Apostolorum.

Cardinalis Bona Princip. vit. Christ. c. 26. et 27.
postquam ostendit, quod homo, qui à Deo per su-
perbiam suam recepit, ad eum per suam humili-
tatem redire debeat, ambitiosos ad vitium dapingit,
quorum genium et indolem, artes et pernicioza con-
silia describit.

Videri etiam possunt ea, quae Pater Fraber de 120.
Sua Germanus ~~ostendit~~ hac de re est eloquutus.
Scilicet, salutis summi periculosum esse honores
et dignitates sive saeculares sive Ecclesiasticas am-
bire; quod illorum, qui ad eas aspirant, merita sint
examinanda, et quod in primis consanguinei aut ami-
ci, in eorum, qui iis digni sunt, praedictum ad illas
evahendi non sint. Tom. 3. pag. 466. et seq.

B. Baiza Jesuita Hispanus in suis allegoriis et no- 121.
valibus commentariis ostendit, quod ambitio homi-
nes excocet, ipsos ad summa quaeque flagitia impellat,
à praestantissimis virtutibus removeat, illiusque re-
medium esse difficillimum. pag. 174. 208. 515. 682.
374. et 377.

P. Albrigi ostendit 1.º quod, quanto magis quis 122.
per sua munia super alios eminet, tanto magis teneat-
ur se coram Deo humiliare. 2.º Quod huiusmodi gra-
dum occupet, non tam ut in eo dominetur, quam
ut iis, quorum cura ipsi commissa est, auxilietur.
3.º Quod, et si legum poena subiectus non videatur,
nihilominus suo exemplo alios ad eas servandas inci-
tare debeat. Serm. 12. feria 3, secunda hebdom. pag.
134. et seq.

P. Oliva Jesuita Italus argumentum hoc praela-
rè et eloquenter tractat Serm. 14. et 31. praecipue verò
Serm. in festo S. Nicolai pag. 179. et seq.

Illustrissimus Ateni Episcopus demonstrat, quod 123.
ambitio semper sit vinniosa, sive illius origo perqui-
ratur, sive illius consilia considerentur, sive denique
illius rationes examinentur. Eam semper ignorantia,
arrogantia, et amulatio comitantur: en illius princi-
pia. Honores, magnos honores, omnes honores deponit:
en illius consilia. De deus impudentia, impietas:

en ipsius rationes. pag. 330. et seq.

Si quis hoc de re plures locos communes desiderat, poterit ea legere, quae C. Labata Soc. Jesu congregavit; qui ostendit, quam periculosa et tamen frequentissima sit ambitio; pauatorum, quae post se trahit, anormitatem; et ipsius remediorum difficultatem; magnitudinem volitionum, et inutilitatem ipsius consiliorum. Tom. i. pag. 65. et seq.

BB: Lopes, Bartholomaeus, Manzj, p. hac de re etiam memorabilia protulere.

Amor

Amor Dei

Sermo primus.

Pro feria 2.
Paschatis.

Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur ad nos in via? Luc. 24.

124.

En Aud. prima apparitio à Christo Jesu Discipulis suis facta, quam Ecclesia statim post magnam ipsius resurrectionis solamnitatem nobis exponit. Afflicti super iis, quae raris in Jerusalem auiderant, in via moestum doloris ipsorum objectum, quin ipsum cognoscant, fit illis obviam, et mirati, quod ipsorum Magister peregrini personam indutus ab illis quaerat, quodnam tristitia, quae ipsorum vultui insidebat, argumentum esset: an ergo ignoras, respondent, quanta crudelitate tribus ab hinc diebus inter duos latrones, medius comi affixus fuerit Jesus Nazareus? Hinc Christus Jesus illis sacras Scripturas explicat et demonstrat, haec Christum pati oportuisse, ut in gloriam suam intraret: necnon cum tanta unitione et energia ipsis loquitur, ut corda sua illius amore incensa sentientes sibi mutuo dicant: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur ad nos?

Haec verba data opera seligo, ut ex illis pia cujusdam meditationis argumentum aliciam. Deus fugitivis Discipulis suis ultro se sistere dignatur; et ut ut gloria circumdatus sit, vult tamen sub passagrina specie iterato Magister ipsorum fieri. Et cur? ut scilicet illis reciprocam amorem inspirat, ut ipsorum animis vividus illius divini ignis, quem venit